

Perbelanjaan Kerajaan dan Keterbukaan Ekonomi: Analisis Data Komponen

Riayati Ahmad
Pusat Pengajian Ekonomi
Fakulti Ekonomi dan Perdagangan
Universiti Kebangsaan Malaysia
riayati@ukm.edu.my

ABSTRAK

Proses globalisasi ekonomi telah memacu pertumbuhan ekonomi negara melalui aspek perluasan perdagangan dengan negara-negara lain di dunia serta perpindahan teknologi dan buruh dari satu tempat ke tempat yang lain. Namun, proses globalisasi ini juga boleh memberi kesan negative kepada masyarakat yang menyebabkan mereka meminta penglibatan pihak kerajaan yang lebih besar bagi memberi perlindungan kepada mereka dari sebarang kejutan dari luar. Justeru, kajian ini dilakukan bagi menguji hubungan jangka panjang dan jangka pendek di antara keterbukaan perdagangan dan perbelanjaan kerajaan menggunakan ujian had sempadan atau pun ARDL yang telah diperkenalkan oleh Pesaran et al. (2001). Data aggregate dan bukan aggregate bagi perbelanjaan kerajaan akan digunakan bagi kajian ini. Penemuan kajian juga menyokong hipotesis pampasan yang diperkenalkan oleh Rodrik (1998). Hasil kajian mendapati bahawa wujudnya hubungan yang positif dan signifikan dalam jangka panjang antara keterbukaan dagangan dan perbelanjaan kerajaan. Walau bagaimanapun, dalam jangka pendek hubungan ini adalah tidak signifikan. Kesimpulannya, pihak kerajaan memainkan peranan yang penting dalam masyarakat dan perlu memikirkan dasar-dasar yang sesuai untuk memastikan hak masyarakat terus terpelihara kesan daripada proses globalisasi ini.

Kata kunci: Perbelanjaan Kerajaan, Keterbukaan, Hipotesis Pampasan

PENGENALAN

Proses keterbukaan ekonomi atau disebut sebagai proses globalisasi telah memberi impak yang besar kepada ekonomi negara sama ada dari segi pertumbuhan ekonomi dan juga penglibatan pihak kerajaan. Secara teori, terdapat dua teori yang dihubungkan di antara perbelanjaan kerajaan dan globalisasi ekonomi iaitu hipotesis pampasan dan hipotesis keefisienan. Hipotesis pampasan diperkenalkan oleh Rodrik (1998) menyatakan bahawa kesan keterbukaan ekonomi akan mendorong perubahan dalam permintaan penglibatan pihak kerajaan oleh orang awam iaitu semakin besar saiz keterbukaan maka orang awam akan meminta lebih besar kerajaan menyediakan atau memberi perlindungan kepada mereka kesan daripada kejutan daripada pihak luar. Kedua ialah hipotesis keefisienan seperti yang diperkenalkan oleh Schulze dan Ursprung (1999). Fokus hipotesis keefisienan ini adalah di bahagian penawaran di mana kesan keterbukaan ekonomi dikaitkan dengan saiz kerajaan yang semakin mengecil.

Di Malaysia, proses globalisasi telah memacu pembangunan Malaysia dengan pantas. Keterbukaan ekonomi Malaysia dapat dilihat melalui kerjasama antara negara-negara lain di dunia termasuklah negara-negara ASEAN, negara-negara maju seperti Jepun dan lain-lain. Penglibatan sebagai sebuah negara anggota ASEAN telah memberi banyak manfaat kepada Malaysia terutama dalam aspek perdagangan dan pelaburan. Dalam usaha kerajaan untuk mengubah negara menjadi sebuah negara berpendapatan tinggi sokongan daripada proses globalisasi ini amat diperlukan. Contohnya, pengenalan atau perpindahan teknologi baru dan bernilai tinggi di kawasan-kawasan bandar dan peralatan perubatan yang canggih adalah hasil daripada jaringan dengan pihak luar yang diperolehi melalui proses globalisasi. Akhirnya, proses globalisasi ini memberi peluang untuk Malaysia memperkuatkkan keadaan ekonomi melalui penerokaan kawasan baru dan pengembangan nilai rantaian di peringkat global. Selain itu, kerajaan Malaysia turut memperkenalkan polisi-polisi perdagangan dalam usaha mencipta lebih banyak peluang hubungan dengan pihak luar dan dalam mewujudkan persekitaran perdagangan antarabangsa yang lebih adil. Berdasarkan laporan Kementerian Perdagangan Antarabangsa dan Industri, Malaysia, ASEAN kekal sebagai sebuah entity yang penting dan rakan dagangan strategic dengan jumlah dagangan Malaysia dengan negara-negara anggota yang lain adalah sebanyak 26.9 peratus pada tahun 2014.

Objektif kajian ini ialah menguji hubungan jangka panjang dan jangka pendek antara keterbukaan perdagangan dan perbelanjaan kerajaan di Malaysia. Data aggregate dan bukan aggregate bagi perbelanjaan kerajaan akan digunakan bagi kajian ini. Dengan mengkaji hubungan antara kedua-dua pembolehubah ini, ia akan memberi jawapan kepada pengujian pampasan seperti yang diperkenalkan oleh Rodrik (1998). Kertas kerja ini menggunakan data tahanan bagi Malaysia bermula dari tahun 1976 hingga 2012. Data-data ini dikumpulkan daripada laman sesawang Kementerian Kewangan Malaysia dan Bank Negara Malaysia. Sumbangan utama kajian ini dapat dilihat daripada beberapa aspek. Pertama, ia menambah atau menegmabgkan kerja-kerja empirical dalam tajuk ini bagi negara membangun terutamanya Malaysia. Bagi kajian kes di Malaysia, kajian-kajian sebelum ini telah dilakukan dengan menguji kesan globalisasi ke atas pertumbuhan ekonomi seperti yang dilakukan oleh Angdan McKibbin (2007), Norainnet al. (2010) dan Okamoto (1994). Kedua, banyak kajian-kajian terdahulu telah dilakukan dengan menfokuskan kepada kajian ‘panel analysis’ dan keratin rentas (cross section). Walaubagaimanapun, kajian menggunakan teknik penganggaran siri masa adalah terhad. Justeru, kajian ini menyumbang kajian lepas dari segi teknik penganggaran iaitu dengan menggunakan kaedah penganggaran Autoregressive Distribute Lag (ARDL) yang mempunyai beberapa kelebihan terutama untuk data siri masa yang pendek.

Kertas kerja ini dimulakan dengan pengenalan di bahagian pertama dan diikuti oleh ulasan kajian lepas di bahagian dua. Bahagian tiga menerangkan metodologi yang digunakan dalam kertas kerja ini. Bahagian empat dan lima ialah perbincangan berkaitan hasil penemuan kajian dan juga kesimpulan.

KAJIAN LEPAS

Topic perdagangan antarabangsa dan penglibatan pihak kerajaan dalam proses globalisasi telah dibincangkan oleh ramai pengkaji ekonomi. Secara ringkasnya, terdapat dua hipotesis yang dikaitkan dengan proses globalisasi ini iaitu hipotesis pampasan dan hipotesis keefisienan. Pada tahun 1978, Cameroon telah mencetuskan kajian awal berkaitan hubungan antara proses globalisasi (melalui keterbukaan perdagangan) dengan saiz penglibatan kerajaan dalam ekonomi. Walau bagaimanapun, Rodrik (1998) memperkenalkan hipotesis pampasan bagi melihat hubungan antara keterbukaan ekonomi dengan perbelanjaan kerajaan. Berdasarkan hipotesis ini, orang meramai meminta penglibatan kerajaan yang lebih banyak apabila negara terlibat dengan proses globalisasi. Ini bagi memastikan tahap perlindungan yang tinggi diterima oleh masyarakat kesan daripada pendedahan kepada kejutan-kejutan luar yang boleh diterima oleh mereka.

Berdasarkan teori perdagangan antarabangsa, terdapat dua kesan yang dihadapi daripada mengembangkan skop pasaran daripada pasaran domestic kepada pasaran antarabangsa iaitu peningkatan dalam ketaksamarataan dan peningkatan dalam risiko keselamatan ekonomi. Sebagai contoh, kesan globalisasi melalui pengeluaran oleh negara yang pelbagai akan memberi dua kesan. Pertama, ia mengurangkan ketaksamarataan melalui pembinaan bangunan atau kilang baru oleh firma multinasional. Pembukaan kilang baru ini akan memberi manfaat bukan sahaja kepada pemilik kilang tetapi juga kepada penduduk di dalam sesebuah negara melalui penyediaan peluang pekerjaan. Dalam masa yang sama, keterbukaan ekonomi ini akan meningkatkan risiko keselamatan ekonomi seperti penutupan kilang oleh pemilik dan berhijrah ke negara lain. Selain itu, ia turut memberi kesan kepada pekerja melalui proses pengurangan nilai (devaluation) terhadap potensi kemahiran pekerja. Justeru, pekerja dalam kategori pekerjaan yang tinggi kadar pengangguran akan meminta lebih besar perlindungan bagi menghadapi sebarang risiko. Dalam jangka panjang, proses globalisasi memberi manfaat kepada masyarakat melalui peruntukan pengeluaran dan pelaburan yang lebih efisien.

Dalam aspek perbelanjaan kerajaan pula, banyak kajian yang telah dilakukan oleh ahli-ahli ekonomi terdahulu. Pelbagai teori boleh dikaitkan dengan perbelanjaan kerajaan ini seperti Wagner Law yang diperkenalkan oleh Wagner, dan teori saiz negara seperti yang dicadangkan oleh Alesina dan Wacziarg (1998) serta hipotesis pampasan seperti yang dicadangkan oleh Rodrik (1998). Ketiga-tiga teori ini menyentuh bahagian permintaan, manakala di bahagian penawaran, kajian dilakukan dengan menfokus kepada bidang politik termasuklah kesan sistem pilihanraya dan juga jenis kerajaan yang diamalkan oleh sesebuah negara.

Liberati (2007&2013) menguji hipotesis pampasan bagi negara-negara maju manakala Dreher et al. (2008) menguji hipotesis yang sama tetapi lebih mengfokus kepada komposisi perbelanjaan kerajaan iaitu perbelanjaan modal, perbelanjaan ke atas barang-barang dan perkhidmatan, bayaran faedah dan juga subsidi dan lain-lain pindahan semasa. Benaroch dan Pandey (2012) pula menggunakan data perbelanjaan kerajaan bukan aggregate dalam mengkaji hubungan antara keterbukaan ekonomi dan perbelanjaan kerajaan. Kajian mereka menggunakan data panel bagi 119

buah negara. Gemmell et al. (2010) dalam kajiannya telah membuat ringkasan berkaitan kajian-kajian yang pernah dibuat oleh pengkaji-pengkaji terdahulu berkaitan pampasan hipotesis. Kebanyakan kajian-kajian ini dilakukan dengan menggunakan kaedah panel ataupun keratin rentas.

Bagi kes Malaysia, didapati kajian masih lagi kurang dijalankan dalam menguji hubungan keterbukaan dan perbelanjaan kerajaan. Kajian-kajian terdahul telah dilakukan dengan mengfokus kepada isu hubungan antara pendapatan dan perbelanjaan kerajaan berdasarkan Wagner Law seperti kajian yang dilakukan oleh Angdan McKibbin (2007), Norain et al. (2010) dan Okamoto (1994). Manakala Athukorala (2005) mengkaji pembuatan dasar perdagangan di Malaysia. Hussin et al. (2009) mengkaji keterbukaan dagangan dan dasar fiskal ke atas pertumbuhan ekonomi Malaysia bagi tempoh tahun 1970 hingga 2003. Kueh et al. (2008) telah melakukan satu kajian bagi melihat hubungan antara perbelanjaan kerajaan dan keterbukaan perdagangan ke atas empat buah negara ASEAN iaitu Indonesia, Malaysia, Filipina dan juga Thailand.

Bezanya kertas kerja ini dengan kajian yang dilakukan oleh Kueh et al. (2008) dapat dilihat dalam dua aspek. Pertama, kertas kerja ini dilakukan dengan hanya mengfokuskan kes Malaysia sahaja dan menggunakan kedua-dua jenis data iaitu data aggregate dan bukan aggregate, manakala kajian mereka membuat perbandingan bagi empat buah negara ASEAN. Kedua, kajian ini mengambil kira pembolehubah-pembolehubah laian yang dijangka akan mempengaruhi perbelanjaan seperti yang terdapat dalam kajian lepas. Ini berbeza dengan kajian Kueh et al. (2008) di mana mereka hanya menguji hubungan antara pembolehubah perbelanjaan kerajaan dan keterbukaan perdagangan sahaja. Justeru, kertas kerja ini diharap dapat memberi penemuan yang lebih tepat dalam menguji hubungan antara dua pembolehubah ini dengan mengambil kira faktor-faktor lain.

METODOLOGI

Spesifikasi Model dan Data

Spesifikasi model dalam kajian ini berdasarkan hipotesis pampasan yang diperkenalkan oleh Rodrik. Selain itu, spesifikasi model ini juga mengambil kira factor-faktor lain yang mempengaruhi perbelanjaan kerajaan seperti yang dibincangkan oleh kajian lepas. Ini termasuklah, pendapatan negara, saiz sesebuah negara dan darjah perbandaran di sesebuah negara. Justeru, spesifikasi model dalam kertas kerja ini dapat dilihat seperti dalam persamaan (1) di bawah:

$$GS_t = \alpha_0 + \alpha_1 \ln RGDP_t + \alpha_2 TRD_t + \alpha_3 DOU_t + \alpha_4 \ln POP_t + \varepsilon_t \quad (1)$$

Di mana $\ln$ is logarithma semulajadi, GS ialah perbelanjaan kerajaan nsibah kepada KDNK, $RGDP$ menunjukkan KDNK per kapita benar, $TRADE$ pula ialah keterbukaan ekonomi dalam negara dan POP ialah jumlah populasi di dalam negara. Bagi aggregate data, kertas kerja ini menggunakan jumlah perbelanjaan kerajaan dan bagi data bukan aggregate, kertas kerja ini menggunakan komponen perbelanjaan aggregate iaitu kesihatan, pendidikan, pertanian, pengangkutan, perumahan dan pentadbiran. Data yang digunakan adalah data tahunan bermula dari tahun 1977-2012. Semua data diperolehi daripada Kementerian Kewangan Malaysia dan Bank Negara Malaysia kecuali data darjah perbandaran diperolehi daripada *World Bank Indicator*.

Method

Kertas kerja ini menggunakan kaedah penganggaran ARDL seperti yang diperkenalkan oleh Pesaran et al. (2001). Secara umumnya, kaedah ARDL mempunyai tiga langkah dalam penganggaran. Pertama, ujian kointegrasi dilakukan dengan menggunakan ujian had sempadan (bound test). Ujian had sempadan ini dilakukan merujuk kepada nilai gabungan F-statistik di mana hipotesis null ialah tiada kointegrasi antara pemboleh ubah. Pesaran et al. (2001) dan Narayan (2005) memberikan dua set nilai kritikal. Sekiranya nilai F-statistik yang dikira berada di atas nilai kritikal had atas maka nul hipotesis akan ditolak. Sebaliknya, jika nilai F-statistik berada di bawah nilai kritikal had bawah maka hipotesis nul tidak boleh ditolak yang menunjukkan tiada kointegrasi antara pemboleh ubah. Sekiranya nilai F-statistik berada di antara dua nilai kritikal had sempadan, maka hubungannya tidak dapat dikenalpasti. Dalam situasi ini, ujian punca unit perlu dilakukan. Selepas kointegrasi dikenalpasti, langkah kedua ialah melakukan penganggaran bagi mendapat nilai koefisien bagi hubungan jangka panjang dan yang ketiga ialah menganggar model ARDL jangka pendek. Model ARDL untuk kajian ini boleh ditulis seperti di bawah:

$$\begin{aligned} \Delta GS_t = & \alpha_0 + \beta_1 GS_{t-1} + \beta_2 INC_{t-1} + \beta_3 TRD_{t-1} + \beta_4 DOU_{t-1} + \beta_5 POP_{t-1} + \\ & \sum_{i=1}^p \delta_1 \Delta GS_{t-i} + \sum_{i=1}^q \delta_2 \Delta INC_{t-i} + \sum_{i=1}^r \delta_3 \Delta TRD_{t-i} + \\ & \sum_{i=1}^s \delta_4 \Delta DOU_{t-i} + \sum_{i=1}^v \delta_5 \Delta POP_{t-i} + \varepsilon_t \end{aligned} \quad (2)$$

Model ARDL jangka panjang bagi kajian ini akan dianggar selepas ujian kointegrasi dilakukan. Model ini ditunjukkan seperti berikut:

$$GS_t = \alpha_0 + \sum_{i=1}^p \beta_1 GS_{t-i} + \sum_{i=1}^q \beta_2 INC_{t-i} + \sum_{i=1}^r \beta_3 TRD_{t-i} + \sum_{i=1}^s \beta_4 DOU_{t-i} + \sum_{i=1}^v \beta_5 POP_{t-i} + \varepsilon_t$$

Akhir sekali ialah menganggar model ARDL jangka pendek seperti berikut:

$$\begin{aligned} \Delta GS_t = & \vartheta_0 + \gamma_1 ECM_{t-1} + \sum_{i=1}^p \emptyset_1 \Delta GS_{t-i} + \sum_{i=0}^q \emptyset_2 \Delta INC_{t-i} + \sum_{i=0}^r \emptyset_3 \Delta TRD_{t-i} \\ & + \sum_{i=0}^s \emptyset_4 \Delta DOU_{t-i} + \sum_{i=0}^t \emptyset_5 \Delta POP_{t-i} + \varepsilon_t \end{aligned}$$

Di mana $\emptyset_1, \emptyset_2, \emptyset_3, \emptyset_4, \emptyset_5$ and $\emptyset_6$ adalah koefisien dinamik jangka pendek bagi model dan γ ialah kadar pecutan bagi penyelarasan dalam jangka panjang.

KEPUTUSAN KAJIAN

Bahagian ini akan melaporkan keputusan penganggaran yang telah dilakukan menggunakan model penganggaran ARDL. Kaedah penganggaran ARDL ini mempunyai beberapa kelebihan seperti ia tidak memerlukan ujian pra-syarat punca unit seperti teknik penganggaran yang lain seperti pendekatan yang digunakan oleh Johansen dan Juselius (1990). Tambahan pula, kaedah ARDL ini sesuai untuk data siri masa yang pendek.

Jadual 1 menunjukkan keputusan ujian had sempadan seperti yang dicadangkan oleh Pesaran et al. (2001). Keputusan penganggaran yang ditunjukkan dalam rajah 1 telah menggunakan data aggregate dan bukan aggregate bagi pembolehubah bersandar iaitu perbelanjaan kerajaan. Lag optimum dua telah dipilih menggunakan Aikaike Information Criteria (AIC). Berdasarkan keputusan, didapati hipotesis nul ditolak bagi tiga model iaitu apabila model dengan menggunakan jumlah perbelanjaan, perbelanjaan pertahanan dan perbelanjaan perumahan digunakan sebagai pembolehubah bersandar. Bagi model yang menggunakan jumlah perbelanjaan, ia adalah signifikan pada aras keertian 1 peratus dan bagi model perbelanjaan pertahanan dan pendidikan adalah signifikan pada aras keertian 10 peratus. Ini menunjukkan bahawa wujudnya hubungan kointegrasi bagi kedua-dua model ini dan tiada hubungan kointegrasi bagi model-model lain.

Seperti yang ditunjukkan dalam Jadual 2, keterbukaan dagangan mempunyai hubungan yang positif dan signifikan dalam mempengaruhi perbelanjaan kerajaan. Dapatani ini menyokong hipotesis pampasan yang diperkenalkan oleh Rodrik (1998). Ini menunjukkan masyarakat umum meminta penglibatan kerajaan yang lebih besar apabila pihak kerajaan membuat keputusan untuk melibatkan negara dalam aktiviti perdagangan di peringkat antarabangsa. Pembolehubah-pembolehubah lain seperti darjah perbandaran dan jumlah populasi menunjukkan tidak signifikan dalam menentukan perbelanjaan kerajaan kecuali pada model pertama (jumlah perbelanjaan kerajaan sebagai pembolehubah bersandar). Manakala pendapatan per kapita juga tidak menunjukkan kesan yang signifikan.

Dalam Jadual 3, ia menunjukkan keputusan bagi hubungan dinamik jangka pendek antara pembolehubah. Berdasarkan keputusan tersebut dapat dilihat bahawa lat pembolehubah bersandar masing-masing adalah signifikan dalam mempengaruhi perbelanjaan kerajaan pada masa sekarang. Walau bagaimanapun, keterbukaan perdagangan menunjukkan keputusan yang signifikan dalam mempengaruhi perbelanjaan kerajaan. Ini tidak mengejutkan kerana proses globalisasi merupakan satu proses yang panjang. Justeru, kesannya hanya dapat dilihat bagi satu tempoh yang lebih lama. Bagi pembolehubah-pembolehubah lain keputusannya berbeza-beza seperti yang dapat dilihat di dalam

Jadual 3 tersebut. Paling penting adalah keputusan terma pembetulan ralat (ECT) di mana dalam ketiga-tiga model nilai ECT adalah mengikut syarat yang ditetapkan iaitu negatif dan bernilai kurang daripada satu. Ini menunjukkan terdapatnya kesan penyebab daripada perbelanjaan kerajaan.

Dapatkan hasil kajian ini dikuatkan lagi dengan keputusan ujian diagnos seperti ujian korelasi Breusch-Godfrey, ujian ARCH , ujian kenormalan Jacque-Bera dan ujian spesifikasi Ramsey RESET yang dilakukan ke atas ketiga-tiga model. Berdasarkan keputusan di Jadual 4, didapati ketiga-tiga model memenuhi syarat-syarat yang ditetapkan oleh ujian ekonometrik (tiada masalah korelasi, bertaburan normal, tiada masalah heterokedastisiti dan mempunyai spesifikasi model yang betul). Hasil kajian juga dikuatkan lagi dengan keputusan ujian kestabilan bagi model seperti yang ditunjukkan oleh Rajah 1.

KESIMPULAN

Proses globalisasi yang dihadapi oleh Malaysia telah memberi banyak manfaat kepada negara dari aspek perluasan perdagangan dengan negara-negara lain di dunia serta perpindahan teknologi dan buruh dari satu tempat ke tempat yang lain. Ini memberi peluang kepada negara untuk meningkatkan lagi kadar pertumbuhan negara melalui keterbukaan perdagangan dan pemindahan modal serta teknologi. Namun, proses globalisasi ini juga meberi isyarat kepada masyarakat untuk meminta lebih banyak perlindungan diberikan kepada mereka. Ini penting bagi mereka bagi menghadapi sebarang kejuran yang berlaku dari pihak luar. Justeru, kajian ini dilakukan bagi menguji hubungan jangka panjang dan jangka pendek di antara keterbukaan perdagangan dan perbelanjaan kerajaan menggunakan ujian had sempadan atau pun ARDL yang telah diperkenalkan oleh Pesaran et al. (2001). Penemuan kajian juga menyokong hipotesis pampasan yang diperkenalkan oleh Rodrik (1998). Hasil kajian mendapati bahawa wujudnya hubungan yang positif dan signifikan dalam jangka panjang antara keterbukaan dagangan dan perbelanjaan kerajaan. Walau bagaimanapun, dalam jangka pendek hubungan ini adalah tidak signifikan.

Hasil kajian ini menunjukkan bahawa kepentingan perlindungan yang diberikan oleh kerajaan kepada masyarakat atau orang awam dengan pendedahan negara kepada ekonomi terbuka melalui proses globalisasi. Walaupun terdapat manfaat daripada proses globalisasi ini, pihak kerajaan perlu meyediakan dasar-dasar yang bersesuaian dalam memberi perlindungan kepada golongan awama mahupun pekerja di dalam negara. Ini penting bagi memastikan rakyat sama-sama merasai manfaat dari proses globalisasi selari dengan manfaat yang diterima oleh negara.

RUJUKAN

- Alesina, A. & Wacziarg, R. 1998. Openness, country size and government. *Journal of Public Economic* 69: 305–321.
- Alfred M.W. & Mi Lin. 2012. Determinants of government size: evidence from China. *Public Choice* 151: 255-270.
- Anon. 2015. Asas ekonomi kita semakin kukuh. *Berita Harian*, 23 Januari. <http://www.bharian.com.my/node/30930>
- Bank Negara Malaysia. 2002. *Siaran Laporan Tahunan BNM 2002*.
- Bank Negara Malaysia. 2012. *Laporan Tahunan Bank Negara Malaysia 2012*.
- Bellak, C., Leibrecht M. & Stehrer R. 2008. Policies To Attract Foreign Direct Investment: An Industry-Level Analysis. *Global Forum of International Investment*.
- Epifani, P. & Gancia, G. 2008. Openness, Government Size and the Terms of Trade.
- Fauzi Hussin & Ku 'Adzam Tuan Lonik. 2008. Impak Pelaburan Dan Perbelanjaan Kerajaan Terhadap Pertumbuhan Ekonomi Negeri Negeri Kurang Maju 1980-2005. *Prosiding PERKEM* 3(1): 280-293.
- Giuseppe Lucio Gaeta, Elina De Simone & Salvatore Ercolano. 2013. Fiscal Residuum and Localization of Foreign Direct Investments among Chinese Provinces. *Front. Econ. China* 8(4): 552–570.
- Goodspeed, T., Jorge Martinez-Vazquez & Li Zhang. 2006. Are Other Government Policies More Important than Taxation in Attracting FDI?.
- Hanslin, S. 2008. The effect of trade openness on optimal government size under endogenous firm entry.

- Hernán Herrera Echeverri, Jerry Haar & Juan Benavides Estévez Bretón. 2013. Foreign investment, institutional quality, public expenditure and activity of venture capital funds in emerging countries. *Documentos de trabajo*.
- Holger Görg, Hassan Molana and Montagna, C. 2007. Foreign direct investment, tax competition and social expenditure. *research paper series Globalisation, Productivity and Technology*.
- Ismail Aydogus & Mert Topcu. 2013. An Investigation of Co-Integration and Causality between Trade Openness and Government Size in Turkey. *International Journal of Economics and Financial Issues* 3(2): 2146-4138.
- Jerome Swee-Hui Kueh, Puah, C.H. & Wong, C.M. 2008. Bounds Estimation For Trade Openness And Government Expenditure Nexus Of Asean-4 Countries. *Munich Personal RePEC Archive* : 12351.
- Kementerian Perdagangan Antarabangsa dan Industri Malaysia. 2012. *Laporan MITI 2012*.
- Khalid Al Khathlan. 2013. Foreign Direct Investment Inflows and Economic Growth in Saudi Arabia: A Co-integration Analysis. *Review of Economics & Finance* : 1923-7529.
- Liberati, P. 2007. Trade Openness, Capital Openness and Government Size. *Journal of Public Policy* 27: 215-247.
- Manh Vu Le & Terukazu Suruga. 2005. The Effects of FDI and Public Expenditure on Economic Growth: From Theoretical Model to Empirical Evidence.
- Mansor H. Ibrahim, Jaharudin Padli & Baharom, A. H.. 2009. Long-Run Relationships And Dynamic Interactions Between Housing And Stock Prices In Thailand. *Asian Academy Of Management Journal Of Accounting And Finance* 5(1): 93-105.
- Marián Dinga. 2011. The Role of Investment Incentives in Regional FDI Reallocation: A Regression-Discontinuity Approach.
- Noorasiah Sulaiman & Zakariah Abdul Rashid. 2013. Decomposition of Productivity Growth of the Malaysian Manufacturing Sector, 1983-2005: *Jurnal Ekonomi Malaysia* 47(1): 65-74.
- Nor Asmat bt Ismail, Abdul Ghafar Ismail & Zulkifly Osman. 2011. Dasar fiskal dan asakan keluar mengikut sub-sektor perbelanjaan kerajaan di Malaysia. *Jurnal Kemanusiaan* 17.
- Norain Mod Asri, Md. Zyadi Md. Tahir & Wook Endut. 2009. Komposisi Perbelanjaan Kerajaan Dan Pertumbuhan Ekonomi: Kajian Empirikal Di Malaysia. *Prosiding PERKEM* 4(1): 21-42.
- Norhayati Baharin. 2012. Faktor-faktor yang Mempengaruhi Pengangguran di Malaysia. *Prosiding Persidangan Kebangsaan Ekonomi Malaysia (PERKEM)* 1: 209 – 227.
- Pesaran, M.H., Yongcheol Shin & Smith, R.J. 2001. Bounds Testing Approaches To The Analysis Of Level Relationships. *Journal of Applied Econometrics* 16: 289–326.
- Rabiatul Adawiyah Mohd Dzubaidi, Rahmah Ismail & Tamat Sarmidi. 2013. Peranan Perbelanjaan Kerajaan Terhadap Pembangunan Manusia dan Pertumbuhan Ekonomi. *PROSIDING PERKEM* 8(2): 872 – 879.
- Ramirez, M.D. 2010. Trinity College Department Of Economics Working Paper 10-03.
- Shelton, C.A. 2007. The size and composition of government expenditure. *Journal of Public Economics* 91: 2230-2260.
- Zulkefly Abdul Karim & Aminudin Mokhtar. 2005. Hubungan Antara Hasil Dengan Perbelanjaan: Bukti Empirikal Kerajaan Persekutuan Dan Kerajaan Negeri Di Malaysia. *IJMS* 12(2): 145-170.

JADUAL 1: Keputusan Ujian Had Sempadan (Bound Test)

Dependent variable	Independent variable	Lag	F-statistic
Jumlah Perbelanjaan			6.5169*b
Pertahanan	GDPC, OPN, DOU, OLD, POP	2	3.554***a
Pertanian			1.739
Perdagangan			2.269
Pengangkutan			0.957

Pendidikan			4.055*** ^b
Kesihatan			1.907
Perumahan			1.242
Perkhidmatan Sosial dan Komuniti			3.054
Pentadbiran Awam			3.3743

Note: Lower and Upper Bound Critical Values

^a Pesaran et al. (2001)				^b Narayan (2005)		
10%	5%	1%	10%	5%	1%	
[2.45 3.52]	[2.86 4.01]	[3.74 5.06]	[2.696 3.898]	[3.276 4.636]	[4.59 6.368]	

JADUAL 2: Hubungan Jangka Panjang antara Perbelanjaan Kerajaan dan Keterbukaan Dagangan

Pembolehubah Penerang	Pembolehubah Bersandar		
	Jumlah Perbelanjaan	Pertahanan	Pendidikan
	Model (2,2,1,0,0)	Model (2,1,1,0,2)	Model (2,1,2,2,0)
GDPC	-0.135 (0.102)	-0.029 (0.097)	-0.057 (0.033)
OPN	0.096* (0.027)	0.057** (0.027)	0.028** (0.011)
DOU	0.095* (0.007)	0.004 (0.009)	0.004 (0.035)
POP	2.744* (0.244)	0.030 (0.261)	0.025 (0.105)
CONSTANT	-12.626* (1.075)	0.122 (1.171)	-0.083 (0.482)

JADUAL 3: Hubungan Jangka Pendek antara Perbelanjaan Kerajaan dan Keterbukaan Dagangan

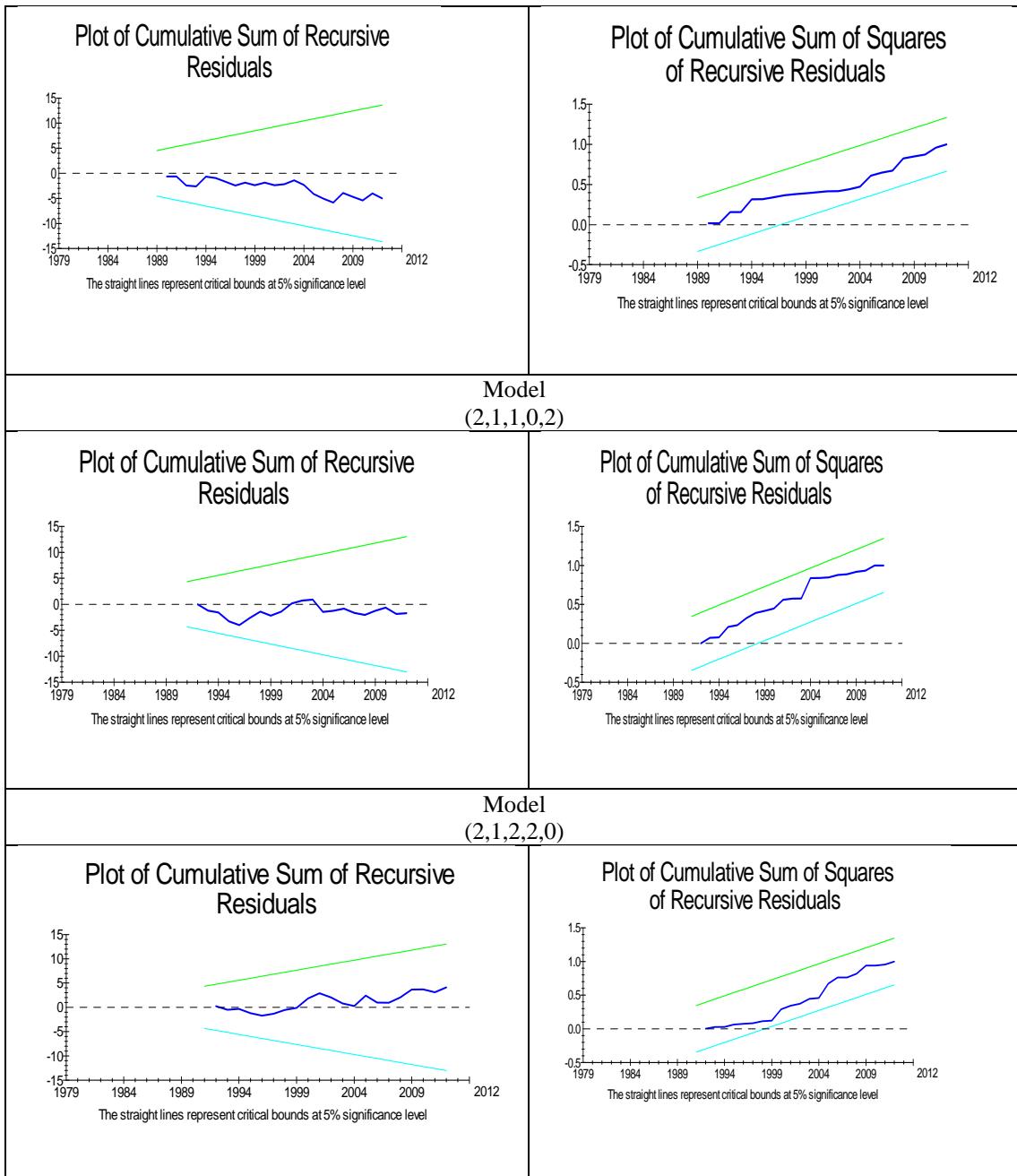
Pembolehubah Penerang	Pembolehubah Bersandar		
	Jumlah Perbelanjaan	Pertahanan	Pendidikan
	Model (2,2,1,0,0)	Model (2,1,1,0,2)	Model (2,1,2,2,0)
d(TEG)t-1	0.313* (0.111)		
d(DFG)t-1		0.390* (0.129)	

d(EDG)t-1			0.393* (0.148)
d(GDPC)	-0.262* (0.090)	0.014 (0.058)	-0.047* (0.018)
d(GDPC)t-1	0.124** (0.049)		
d(OPN)	-0.005 (0.017)	0.011 (0.014)	-0.003 (0.004)
d(OPN)t-1			-0.010** (0.004)
d(DOU)	0.060* (0.009)	-0.007 (0.012)	0.002 (0.017)
d(DOU)t-1		0.020** (0.010)	
d(POP)	1.721* (1.380)	-0.015 (0.127)	-0.364 (1.012)
d(POP)t-1			1.508 (0.962)
ECT(-1)	-0.627* (0.088)	-0.493* (0.100)	-0.494* (0.105)

JADUAL 4: Keputusan Ujian Diagnos

Test Statistics	LM Version		
	Model (2,2,1,0,0)	Model (2,1,1,0,2)	Model (2,1,2,2,0)
Serial Correlation	3.705 [0.154]	1.171 [0.279]	0.137 [0.710]
Functional Form	2.635 [0.104]	0.432 [0.511]	4.958 [0.126]
Normality	1.014 [0.602]	2.364 [0.307]	0.146 [0.929]
Heteroscedasticity	1.8338 [0.192]	0.589 [0.443]	14.341 [0.100]

Model (2,2,1,0,0)

RAJAH 1: Hasil Ujian Cusum dan Cusum Square